

Tien ooievaars aan de Westzanerdijk

Eind augustus heb ik na een tip van een bewoner uit Nauerna langs de Westzanerdijk maar liefst tien ooievaars gespot. Het waren hoogstwaarschijnlijk doortrekkers uit Oost-Europa. Helaas kon ik niet goed de gekleurde ringen aan de linkerpoten aflezen. Door de lage waterstand in de slootjes zag het verenkled van de grote statige steltlopers er belabberd uit. De kenmerkende zwart-witte kleuren waren eerder vaalwit of bruin.

Tot mijn grote vreugde werd begin september, tijdens de heropening van molen De Pauw door Pieter van Vollenhoven, door OtterDVD een filmopname gemaakt. Goed te zien is hoe een geringde ooievaar een mol vangt en moeizaam verorbert. Het filmpje deel ik graag met u via onze website www.westzaan.nl, zie <http://wqd.nl/ughb>.

Voedsel

Als carnivoor eet de ooievaar (*Ciconia ciconia*) een breed scala aan dierlijke prooien, inclusief mollen, insecten, vissen, amfibieën, reptielen, kleine zoogdieren en kleine vogels. Hij pakt het meeste voedsel van de grond, tussen lage vegetatie en uit ondiep water. Het is een monogame broeder, maar vormt geen paar voor het leven. Het paar bouwt een nest bestaande uit grote takken, dat soms meerdere jaren wordt gebruikt. Het vrouwtje legt elk jaar één legsel van gewoonlijk vier eieren, die 33 tot 34 dagen na het leggen niet gelijktijdig uitkomen. Beide ouders broeden om beurten

de de eieren en voeden ook beide de jongen. De jongen verlaten 58 tot 64 dagen na het uitkomen het nest en worden hierna nog 7 tot 20 dagen gevoed door de ouders. Bekend is dat de ouders bij gebrek aan voedsel, het laatst geborene jong uit het nest werpen. Er is geen genade.

Hoe gaat het met de ooievaar?

In 1969 was de ooievaar als broedvogel uit Nederland praktisch verdwenen. Gelukkig is het tij gekeerd nadat de Vogelbescherming een herintroductieprogramma is begonnen.

In 1969 werd o.a. vanuit ooievaarsdorp Het Liesvelt (Groot-Amers) een succesvol fokprogramma gestart. Jongen werden vrijgelaten in buitenstations. In 2003 vlogen weer vooroorlogse aantallen ooievaars rond. Door een verminderd gebruik van pesticiden in land- en tuinbouw en door een herstel van het biotoop doen ook de 'wilde' ooievaars het goed. Meer dan duizend broedparen lopen nu rond in Nederland. De uitgezette ooievaars zijn wel sterk afhankelijk van het bijvoeren in de winter.

Geschiedenis

De ooievaar is echter wel de eerste vogelsoort waarvan men in Europa vermoedde dat hij in de winter in Afrika overwinterde. Hij kwam in het vroege voorjaar rond 1822 met een pijl in zijn lijf terug. Die ooievaar is nog steeds te zien in een zoölogische collectie in Rostock Duitsland.

Martien Roos, de Westzaanse vogelaar bij uitstek, heeft een alleraardigst boek geschreven 'Ooievaars in het Zaanse land', waarin de ooievaar en haar geschiedenis staan beschreven. Het is een denkbeeldige rondgang door de Zaanstreek van het verleden. Hij begint en eindigt bij de Bullekerk. In het verleden werd op bijna elke kerk op het dak een ooievaarsnest gespot, zo ook op de Grote Kerk in Westzaan. Op beeldmateriaal uit 1744 van H. Winter zien we op het middenschip, direct achter de voorgevel, een ooievaarsnest.

De trekroutes van ooievaars naar Afrika.

Trek

Wanneer in augustus de jonge ooievaars zelfstandig zijn, bereiden ze zich voor op de trek richting Afrika. Het lijkt misschien gek dat de vogels eind augustus al naar het Zuiden trekken, terwijl we zelf nog volop van deze uitzonderlijk mooie zomer genieten. Toch is dat de normale gang van zaken. De jonge vogels vertrekken eerst, omdat ze meer tijd nodig hebben.

De ooievaar zou tijdens de trek een groot probleem hebben als hij geen gebruik kon maken van thermiek. Omdat de ooievaars nu eenmaal vrij zware vogels zijn, is vliegen een energieverlindende bezigheid. Daarom proberen ze lange afstanden zoveel mogelijk zwevend te overbruggen. Tijdens het vliegen zoeken ze naar de opwaartse stromingen die ontstaan als de wind tegen heuvels of bergen op botst of waar luchtlagen warm, ijl en licht worden boven door de zon opgewarmd terrein. Wanneer de lucht daarboven kouder is, zal de opgewarmde en dus lichtere lucht opstijgen en ontstaat thermiek. Wij zullen in de toekomst zeker meerdere ooievaars in ons Zaanse gebied spotten. In ons plasdrasse en voedselrijke gebied zijn de omstandigheden gunstiger dan ooit. Wellicht kunnen er paalnesten geplaatst worden om de bringers van geluk en baby's beter te faciliteren.

Ooievaars langs de Westzanerdijk.